

PROSJEKT PURA: “VANNOMRÅDE BUNNEFJORDEN MED ÅRUNGEN- OG GJERSJØVASSDRAGET”

Møtegruppe: Prosjektgruppe PURA

Til stede: Anita Borge, prosjektleder PURA – AB, møteleder
Knut Bjørnskau, Ski kommune - KB
Stig Bell, Oppegård kommune – SB
Nils Erik Pedersen, Ås kommune – NEP, til kl. 12.00
Trine Skjæveland, Nesodden kommune – TS
Pernille Sandemose, Frogn kommune – PS, for Otto Schacht
Terje Laskemoen, Oslo kommune – TL, til kl. 10.30
Lars Martin Julseth, Follo landbrukskontor – LMJ
Tom Wetlesen, Akershus bondelag – TW
Ruben Pettersen, Fylkesmannen i Oslo og Akershus, miljøvernadv. – RP, for Terje Wivestad
Anja Winger, Akershus fylkeskommune – AW

Forfall: Otto Schacht, Frogn kommune – OS
Terje Wivestad, Fylkesmannen i Oslo og Akershus, landbr.avd. – TMW
Ola Rosing Eide, Statens vegvesen - ORE

Møteleder: Anita Borge
Møtested: Moer sykehjem, Tunveien 2, Ås
Møtetid: 15.10.2015 kl. 09:00 – 12.30

Neste møte: 03.12.2015 kl. 09:00 – ca. 12:00 med påfølgende lunch på Gamle tårnhuset restaurant, Kolbotnvn. 31, Kolbotn sentrum

Referent: Stig Bell

Forkortelser i kolonne for "Ansvarlig": Se liste over "Til stede" og "Forfall"

Sak nr.	Tema	Vedtak / oppfølging	Ansv
1	Godkjenning av referat fra møtet 04.06.2015	Vedtak: Referatet godkjennes og legges ut på web-siden.	AB

2	Prosjekt-organisasjon	<p><u>Prosjektgruppen:</u> Oslo kommune: Ny representant er Terje Laskemoen, Bymiljøetaten. Terje presenterte seg. Han vil gå inn som assosiert medlem av gruppen, og velger deltakelse etter saker på agendaen.</p> <p><i>Tas til orientering.</i></p>	AB
3	Økonomi	<p>• <u>Videre finansieringsmodell for PURA 2015-2021. Samlet saksfremstilling i eierkommunene</u> Status for politisk behandling i de gjenstående kommunene: Ski, Nesodden og Frogn ble gjennomgått.</p> <p>Frogn: Behandlet i kommunestyret 15.06.2015. Enstemmig. Ski: Behandlet i kommunestyret 17.06.2015. Enstemmig. Nesodden: Behandlet i kommunestyret 18.06.2015. Enstemmig.</p> <p>• <u>Økonomisk bistand til PURA fra vannregionmyndigheten: Kr. 125.000</u> Aktiviteter det var søkt om og utfall: - Bidrag til prosjekt ved Limno-Consult: Bruk av alger som indikator på forekomst av miljøgifter: Toksitetstester med blågrønnbakterier og begroingsalger i Østensjøvann med tilførselsbekker. Kr. 75.000 bevilget. - Pilotforsøk: Rensing av vann i tilførselsbekker til Kolbotnvann. Kr. 50.000 bevilget. Disse midlene vil ikke kunne benyttes i 2015 siden handlingsplanen der aktiviteten inngår først skal politisk behandles i 2016. PURA har søkt vannregionmyndigheten om forlenget frist for bruk av midlene i mail av 13.10.2015.</p> <p>• <u>Økonomisk bistand fra Akershus fylkeskommune til vannforvaltning i PURA 2015: Kr. 243.000</u> Tildelingsbrev av 06.05.2015 mottatt 07.10.2015 pga. forsendelse til feil mail-adresse i mai.</p> <p><i>Sakene tas til orientering.</i></p>	AB
4	Anskaffelse av tjenester innen overvåking av vannkvalitet fra 2016	<p>Anita orienterte om status for arbeid med anskaffelsen.</p> <p>Det er avholdt totalt fire møter i ad hoc-gruppen. I tillegg har det vært et rent arbeidsmøte. Konkurransen ble kunngjort på Doffin 21.09.2015.</p> <p>Det totale oppdraget er delt i tre anskaffelser: 1) Samordning og rapportering – åpen konkurranse med forhandlinger 2) Bunndyr og fisk (prøvetaking og analyser) - åpen anbudskonkurranse 3) Begroingsalger og planktonalger (prøvetaking og analyser) og prøvetaking i innsjøer – åpen anbudskonkurranse</p> <p>Tilbudsfrist: 19. oktober kl. 12.00 for samtlige anskaffelser.</p> <p>Møte i ad hoc-gruppen i uke 43 uke med gjennomgang av tilbudene. Uke 44 – forhandlinger for (1). Velger tilbyder i uke 48. Avtale inngås i uke 51. Uke 45 er det innstilling for (1) og (2).</p>	AB

		<p>Laboratorietjenester ble også vurdert som en mulig anskaffelse, men det er avklart at Oppegård kan tilslutte seg rammeavtalen med Eurofins som de andre PURA-kommunene allerede har inngått for analyse av vassdrags- og drikkevannsprøver.</p> <p><i>Tas til orientering.</i></p>	
5	Årsrapport for vannkvalitets-overvåkingen 2014	<p>Kortversjonen ble publisert på www.pura.no 12.06.2015, langversjonen ble publisert 20.08.2015.</p> <p>Web-ansvarlige i eierkommunene er blitt anmodet om å lage en link til PURA på kommunenes nettsider. Dette er på plass i Oppegård og på Nesodden. Anita følger opp Ås, Frogn og Ski.</p> <p><i>Tas til orientering.</i></p>	AB
6	Regional forvaltningsplan og regionalt tiltaksprogram. Andre gangs høring og videre prosess 2015	<p>Anita redegjorde for status for planene etter møte i vannregionutvalget og referansegruppen 09.10.2015.</p> <p>På møtet ble de regionale planene godkjent og sendes fylkestingene for politisk behandling innen utgangen av 2015. I Akershus skjer dette 12.12.2015.</p> <p>Følgende delegering av myndighet for godkjenning av vannforvaltningsplaner ble vedtatt i Statsråd 19.06.2015:</p> <ul style="list-style-type: none"> • For behandlingen av planene i departementene: Myndighet overføres fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet til Klima- og miljødepartementet. • For endelig godkjenning: Fra kongen i Statsråd (kongelig resolusjon) til Klima- og miljødepartementet, - ved en departementsgodkjenning. Dette vil, i følge KMD, medføre en like god prosess for å få til omforente planer som ved kongelig resolusjon. Involvering av de øvrige departementer ved bl.a. krav om kjøreplan for gjennomføring av tiltak. <p>Frist for departementsgodkjenning: 22.03.2016.</p> <p>Ny leder for VRU blir Johan Edvard Grimstad, påtroppende gruppeleder for Senterpartiet i Østfold fylkesting.</p> <p>Anita sjekker hva som er videre prosess etter at EU har mottatt Norges planer.</p> <p><i>Tas til orientering.</i></p>	AB
7	Øvrig nytt fra vannregion-myndigheten	<p>Anja redegjorde:</p> <p>Det jobbes for å få utarbeidet et felles rapporteringssystem for vannområdene i hele vannregionen. Et utkast til kravspesifikasjon for utlysning av konkurranse er utarbeidet. Rapporteringssystemet må fungere mot/kommunisere med Vann-nett. Dette fordrer igjen at Vann-nett fungerer bedre enn i dag, mye feil og mangler er identifisert.</p> <p>Det jobbes med en kartlegging av utsetting av hvor det settes ut fisk i Akershus. Det eksisterer en kultiveringsplan fra 1996. Det har vært lite rapportering på hva som tidligere er gjort. Utsetting av fisk bør registreres i Vannmiljø.</p> <p>Akershus fylkeskommune deltar i samarbeidet "Interreg Öresund-Kattegat-Skagerrak" med prosjektet "Ren kystlinje". Akershus fylkeskommune har ansvar for marint søppel. Vannområdene vil bli involvert i det videre arbeidet i prosjektet.</p>	AW

8	Temagruppene	<p><u>Temagruppe Landbruk:</u> Lars Martin redegjorde:</p> <p>Temagruppen hadde det siste møtet 05.06.2015.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Møtet 05.06.2015 ble avsluttet med en befarings langs Skuterudbekken. Vannivået i bekken varierer mye. Mye erosjonsproblematikk med utglidning/erosjon av masser langs kantene. Bøndene må passe bedre på kantvegetasjonen langs bekken. Økt avrenning fra tette flater er også medvirkende til erosjonsproblemene. Det vil derfor være aktuelt å se på tiltak for å utbedre og sikre bekken slik man nå gjør med Skibekken. Dette vil bli et samarbeid med Ås kommune. • Agricat-kjøring for drift 2014: Rapport ferdigstilt fra Bioforsk. Landbrukskontoret har gitt gode innspill på arealdata og drift – har antagelig styrket modellen. Ca. 1 tonn mindre total P fra landbruket i PURA i 2014 ift. i 2012. Veldig gunstige forhold for høstkorn i 2014 – noe som ga lite avrenning høst 2014/vinter 2015. Modellen skal kjøres etter behov frem mot 2021. • Lars Martin deltar på et nordisk erfaringsseminar om effekt og kostnader av tiltak mot landbruksforurensning 28.10.2015. Seminaret arrangeres av NJF, Nordiske jordbrukforskernes forening. • Avrenning fra områder med hestedrift er utfordrende, spesielt på Nesodden. Tiltaksplan for hva hesteeierne kan gjøre vil kunne ha høy kost/nytte i forhold til vannkvalitet. Landbrukskontoret har begynt å se på de store hestesentrene, de små må komme senere. • Bemanning på landbrukskontoret: Ellen Hougsrud har sagt opp sin stilling, og en ny vil bli lyst ut. • Neste møte i temagruppe Landbruk: 06.11.2015. <p><u>Temagruppe Biologi/limnologi:</u> Knut redegjorde:</p> <p>Det siste møtet i gruppen var 05.03.2015. Mye arbeid i ad hoc-gruppe Anskaffelser, ref. sak 4. Nytt møte i temagruppen 27.10.2015.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Østensjøvann: Erosjonssikring er et viktig tema. Samarbeidsprosjekt mellom Landbruket og Ski kommune i form av ad hoc-gruppe Skibekken/Finstadbekken, ref. sak 9. • Øyvind Løvstad er inne i et prosjekt knyttet mot eutrofiering og miljøgifter. Her benyttes bl.a. biotest-undersøkelser. Systematiserer/kartlegger dette i forhold til Østensjøvann. Det er bevilget kr. 75.000 i midler til prosjektet fra vannregionmyndigheten. 	LMJ
			KB

		<ul style="list-style-type: none"> • FMOA gjorde 24.09.2015 en henvendelse til Miljødirektoratet vedrørende hvordan miljøgifter skal følges opp i vannområdenes arbeid. • Overvåking av miljøgifter: Oslo VAV ved Toril Giske har kommet med et forslag til parametere for vannområde Oslo. Overføringsverdi til andre vannområder? • Status leirelvprosjektet i vannområdet Øyeren – behov for nye vanntyper i klassifiseringssystemet. • Forslag til ny jernbanetrase Østre linje – vannforekomst Østensjøvann. • Avrenning fra kunstgress er en problemstilling som er reist av Nesodden kommune. Ny miljørådgiver blir erstatter for Trine i prosjektgruppen. Hun stiller på neste møte i Biologi/limnologi der dette blir tema. • Kystleden i Oslofjorden skal sprenges ut. En del av sprengmassene skal deponeres i Spro havn nord for Fagerstrand for opparbeidelse av ny molo. Dette har blitt behandlet som en byggesak, men det kan stilles spørsmål ved om vannforskriften er ivaretatt. Anita har sendt en henvendelse til FMOA og bedt om svar på blant annet dette spørsmålet. Mailutvekslingen sendes prosjektgruppen. <p><u>Temagruppe Kommunalteknikk, overvann og spredt bebyggelse:</u> Anita redegjorde for Wenche:</p> <p>Det siste møtet i temagruppen var 03.09.2015. Tema:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Workshop om "Vannkvalitetens plass i forvaltningen". • Utbedringer/arbeider i spredt bebyggelse og på kommunalt ledningsnett hittil i 2015. • Spesielle aktiviteter/hendelser i kommunene som vil kunne påvirke vannkvaliteten negativt og som bør omtales i PURAs årsrapport. Dette er forhold som ikke blir dekket under de faste punktene om utbedringer i spredt bebyggelse og på kommunalt ledningsnett. • Drifting/vedlikehold av sandfang ble utsatt til neste møte på grunn av tidsnød, men punktet vil være på agendaen på møtene fremover. Kommunen har generelt lite oversikt. Miljødirektoratet kan pålegge kommunene kartlegging og tømning. <p>Neste møte 17.11.2015.</p> <p><i>Sakene tas til orientering.</i></p>	AB WD
9	Prosjekt Østensjøvann	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Intensivering av landbrukstiltak:</u> Lars Martin redegjorde: <p>Lars-Martin, Tormod og Anita hadde i august møte med Landbruksrådgivningen SørØst ved Per Ove Lindemark og Unni Røed vedr. arbeidet de har utført med gjødslingsplaner med beregninger av fosforindeks.</p> <p>Kartleggingen av fosforindeks viser relativt lav risiko for fosforavrenning fra jordbruksområder i Østensjøvann sitt nedbørsfelt. Hydrotekniske tiltak er planlagt (12 av 16 gårdsbruk har slike planer). Erosjon langs de store bekkene – hva skal gjøres, hvem skal betale?</p>	LMJ/ AB

		<p>Samlerapport skal utarbeides for miljørådgivningen, miljøplanleggingen og gjødslingsplaner med fosforindeksberegninger. Denne skal blant annet sendes til fylkesmannens landbruksavdeling, som har bidratt med kr. 90.000 til prosjektet.</p> <p>19.11.2015 avholdes et møte med grunneierne der resultatet fra prosjekt Østensjøvann presenteres.</p> <p>Sweco modellerer nå behandling av og tiltak mot overvann og flom i MikeUrban knyttet mot 3-trinns fordrøyningsmodell. Dette blir også et grunnlag for å diskutere kostnadsdeling med bøndene i forhold til tiltak i bekkene.</p> <p>Ås kommune har utredet problemstillinger knyttet til kapasiteten i vannføringen ved utløpet av Østensjøvann (Bølstadbekken).</p> <p>• Ad hoc-gruppe Skibekken/Finstadbekken – status for arbeidet: Totalt tre møter er avholdt i ad hoc-gruppen. I tillegg ble det 09.06.2015 holdt et informasjonsmøte med grunneierne, der samtlige eiere var til stede enten selv eller ved bruker. Tema på møtet 07.09.2015 var: - Oppsummering og konklusjoner fra møtet 09.06.2015 med grunneiere og brukere langs Skibekken/Finstadbekken – videre aksjonspunkter - Befaring langs bekken. Hvem deltar, opplegg og gjennomføring - Status for utredningsarbeidet for Skibekken/Finstadbekken som Sweco gjennomfører for Ski kommune</p> <p>Befaring 12.10.2015: Her deltok 13 stk.: Ski kommune ved Knut og Tor Bergan, Landbrukskontoret ved Lars Martin og Tormod, grunneiere/brukere ved Kjell Thirud, Halvor Mørck, Håkon Huseby og Kristine Rogstad m/datter, temagruppe Landbruk ved Tom Wetlesen, Sweco ved Birger Mellum og Torbjørn Friborg, PURA ved Anita. Det ble under befaringsen identifisert flere potensielle utbedringspunkter og ulike mulige tiltak ble diskutert.</p> <p>• Utfiske i Østensjøvann Et eventuelt utfiske i Østensjøvann kan bli aktuelt når man nærmer seg stabile fosforverdier rundt 50 µg tot P/liter. Innsjøen viser i perioder denne verdien. Med konklusjonene fra prosjekt Østensjøvann får man en bekreftelse/avkreftelse på om det er mer å hente fra effektivisering av landbrukstiltak. En utbedring/sikring av Skibekken vil redusere næringstilførsler ved store nedbørsepisoder. Ski kommune har forbedret kommunalt ledningsnett i Østensjøvann sitt nedslagsfelt. Etter disse skjerpede tiltakene på land vil det være naturlig å se på mulighetene av et utfiske igjen.</p> <p><i>Sakene tas til orientering.</i></p>	<p>LMJ/ KB/ AB</p> <p>KB/ AB</p>
--	--	---	---

10	Synspunkter/ medvirkning/ bidrag fra PURA	<p><u>Forslag til ny jernbanetrase for Østre linje sør for Ski stasjon. Eventuell påvirkning på tiltaksområde Østensjøvann:</u></p> <p>PURA fikk informasjon om planene for ny jernbanetrase for Østre linje på møte med grunneiere 09.06.2015 og tok kontakt med Jernbaneverket ved Torun Hellen. Det er utarbeidet en KVVU, konseptvalgutredning, for ny påkobling av Østre linje mot Oslo.</p> <p>Et av de alternative traseene krysser over nedslagsfeltet til Østensjøvann. Det er også vurdert å etablere hensettingsspor i området. Fylkesmannens miljøvernavdeling har sett på arealer for hensettingsspor sammen med Jernbaneverket. Planavdelingen i Ås kommune er nå involvert i saken.</p> <p>KVVU`en er oversendt Samferdselsdepartementet og skal ut på høring. PURA er meldt inn på høringslisten av Jernbaneverket. Høringsfrist er 15.12.2015.</p> <p>Vedtak: PURA sender en høringsuttalelse til Jernbaneverket der det presiseres hvilke momenter som bør konsekvensutredes videre med hensyn til påvirkning på vannkvalitet i Skibekken og Østensjøvann.</p>	AB
11	Møte i styringsgruppen 05.11.2015	<p>Anita la frem forslag til agenda.</p> <p>Vedtak: Forslag til agenda godkjent.</p>	AB
12	Kommunikasjon/seminarer/ workshops	<p>• <u>Workshop i regi av PURA: "Vannkvalitetens plass i forvaltningen" 15.09.2015</u> Diskusjon om erfaringspunkter fra workshopen og læringspunkter å ta med videre. Meget bra oppslutning om workshopen: 79 deltakere, totalt var 23 kommuner og interkommunale samarbeid representert. Dette tyder på at programmet var bra. Ved senere arrangement av samme type bør vi gi deltakere mulighet til å evaluere møtet etterpå.</p> <p>• <u>Workshop i regi av vannregionmyndigheten 19.10.2015</u> Anita deltar på workshopen, der tema er registrering av miljømål og kvalitetssikring av data i Vann-nett.</p>	<p>alle</p> <p>AB</p> <p>AB</p>
13	Runde rundt bordet – evaluering av møtet	<p>Hva var bra, hva kan vi gjøre bedre? Følgende kommentarer ble gitt: Strukturert møte, godt lagt opp, alt fungerer bra, bærer preg av gode rutiner og lang erfaring, prosjektleder er flink til å runde av deltakerne, meget presis mht. tid!</p>	alle
14	Neste møte	Neste møte blir et avslutningsmøte før jul på Gamle Tårnhuset restaurant. Tidspunkt: 03.12.2015 kl. 09:00 – ca. 12:00 med påfølgende lunch.	alle